Ч. 199 Второк 5 Вересня (17) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улица Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Староствах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Рух виборчий.

Головний руский комітет виборчий на своїм засіданю з дня 14-го вересня затвердив дальші кандидатури на послів з менших посілостий:

на округ виборчий Товмач — п. Тита Заячківского, радника судового в Коломиї;

на округ виборчий Старе місто — о. Михайла Зубрицкого, пароха в Мшанци;

на округ виборчий Турка — о. Івана Чапельского, крилошанина львівскої капітули.

Від п. Ілька Шешора начальника громади з Хмелівки одержали ми слідуючу відозву з просьбою о її оголошене:

Панове виборці богородчаньского повіта!

Господь Бог позволив нам дочекати по упливі шести-літного періоду знов нових виборів посла до сойму, і ото 25 вересня с. р. зберемо ся віддати свої голоси на посла. Хто знає, чи кождий діждемо знов нових виборів. Отож тепер враз згідно подаймо собі руки, попросім Бога, аби нам допоміг — аби-смо собі вибрали посла, розумного, сумлінного, з добрим і щирим серцем для народа; щоби зміг нас щиро, вірно і ретельно заступати в соймі; щоби міг пізнати нас бідних по уха задовжених, наше положене, наші бажаня, наші кривди, і аби умів їх представити перед сьвітом в соймі — бо ми Підгірці, селяни і маломіщани, уже так задовжені, тримаючи чужу худобу за довги, так збідніли, (хоч не всі, але певне більша часть) що далі й ґрунтики не наші. — Все чим рік то тяще для нас, бо наше малорільників щастє під голим небом і в пяти пальцях! Та бо й зарібків нема, а ниви мало родять, що трудно вижити з дітьми і голод і холод нам сильно докучають, бо нераз і шкоди елементарні, як бурі і тучі з градом наші ниви нищать і дич лісова пожирає. — А податки, додатки і ріжні дачки чим рік вищі, за котрих залеглість екзекуция з року на рік в табелях сотками ба й тисячами по селах залягає. Та й инші тягари нам допікають. А вірте мені, пп. Виборці, що за всю нашу біду й кривду сьвіт не знає, бо нема кому за нашу прикрість перед сьвітом розказати — от, хиба деякий дописуватель до ґазети напише і там видрукують гейби по померших вічную память дяки заспівали.... а полегки нема!

Для того то ласка і право Найяснійшого нашого Монарха надає нам силу і міць вибирати для себе заступників послів, аби в соймі могли нашу прикрість і кривду розказати й представити та деякої пільги для нас там роздобути. Прото панове Виборці, не легковажте собі вибір посла свого, бо такий вибір не повинен бути тілько лиш для гонору, але добра і гаразду народа взагалі! Будьте певні, що якого виберете посла, то такий будете мати з него хосен і поміч в соймі. Отож тримайте ся всї купки, а не слухайте ані підшептів, ані підпрошувань; пострахів не лякайте ся, бо над Вами ясніє цісарске право, і вам вільно дати голос на такого посла, котрого ви собі з власної волі обберете. Зачинайте з Богом в супокою вибори, а Бог чей Вам допоможе вибрати посла розумного і з добрим серцем для народа.

З Рогатинщини пишуть до „Діла": „В цїли обчислення своїх сил і обговореня многих важних справ, дотикаючих так самої акциї виборчої, як і уділеня припоручень маючому ся представити кандидатови, комітет виборчий має честь запросити виборців з цілого повіту рогатиньского на день 21 вересня на 10 годину рано до Вербиловець до дому о. пароха.

Треба надіяти ся, що знані з своєї реальної роботи патріоти повіту, особливо селяни, доложать всякого стараня, щоби і самі явити ся зволили, а що більше, непевних, малодушних, а навіть з між виборців уважаючих ся за страчених до участи в зборах заохотили або й спонукали. — Від рогатиньского комітету виборчого. — *Макогоньский.*

До тої-ж самої ґазети доносять з Рудецкого:

Ві второк 17-го с. м. о години 2-ій з полудня відбуде ся в Рудках, в домі п. Глвачевского, віче виборців, котре скликує повітовий комітет виборчий остаючий під проводом чч. Томи Дякова і Кароля Філя. На порядку дневнім віча стоїть реферат „поясненє значіня сойму краєвого і виборів", відтак обговорить ся засади, якими повинен руководити ся посол селяньский, а опісля представить ся кандидат селяньский.

З Бережан доносять нам: На зборах скликаних польским комітетом повітовим поставлено яко кандидата з громад сільских округа бережаньского п. Генриха Шеліского. Селяни, що не годили ся на ту кандидатуру, вийшли з салї.

О. Иосиф Красицкий, приходник в Дерновї, оголосив в „Галичанинї" слідуюче письмо: „Честь имію пригласити за Божіею волею почтенных русских вибирателей каменецкого по-

---

1)

ОЖЕЛЕДЦІ.

Страшна катастрофа в швайцарских горах, яка стала ся в середу дня 11 с. м., пригадала нам знову одну силу природи, котра хоч поволи і не значно, але зато постійно і безупинно робить великі зміни на нашій земли, а коли проявить ся нагло, то зводить на людий майже таке саме нещастє, робить майже такі самі шкоди як сильні землетрясеня і вибухи огнистих гір, або як страшенні бурі та великі повени.

Там, де межи швайцарскими кантонами, валіским і берненьским, іде границя хребтом гір, званих берненьскими Альпами; на захід від одного із найвисших в тих горах вершків, званого „панною" (Jungfrau), на котрім есть найбільший альпейский ожеледець; в тім місци де у висоті 2206 метрів есть гірске озеро Давбен— находить ся вузонький вивіз, Ґемми, скорше стежка як дорога, котрою переходить ся через гори з валіского кантона до берненьского. Вузенькою долиною у валіскім кантоні від місточка Ляйк піднимає ся дорога чим раз висше і висше, крутить ся і вє ся, аж наконець на самім вершку гір іде попід стрімкі скали, котрі розлупано ще в першій половині тамтого століття, щоби сюда проложити дорогу. Ставнувши на найвисшім місци сего вивозу має ся перед очима пречудний вид: сподом на полудни видко місточко Ляйк і ріку Даля, коло него а ще дальше прекрасну, широку долину, по котрій вє ся ріка Родан, що виплинувши із швайцарских гір перепливає половину Швайцариї і переходить відтак через озеро женевске до Франциї та котить свої води попід місто Ліон аж до моря; на заході то синіють ся то біліють вершки гір вкриті вічним снігом та ледом а таки зараз недалеко від вивозу видко на горах великий ожеледець, Вільдштрубель, що многими передолинами дуже поволи і незначно суне ся в долину; понизше, на півночи синіє ся озеро Давбен, а на всході сторчить вершок гори Бальмгор вкритий ледом. Понизше сего вершка видко альпейске село Кандерштеґ а поза ним прекрасну долину. Тут отже межи сими вершками, вкритими ледом, на берненьскій стороні, лежить прекрасна, велика полонина звана Шпітальматте, власність громади місточка Ляйк, на валіскій стороні.

Місточко Ляйк (Leuk) есть невеличке, але славне із своїх теплих жерел, звістних вже від дуже давних часів, та із способу, в який тут люди лічать ся від недуг нашкірних та ревматизму. Тут есть пять домів купелевих, в котрих що року буває богато людий. Недужі постепенно сидять чим раз довше у воді, а наконець і по шість годин на день. Поубирані в широкі вовняні плащі сидять они у воді, читають ґазети, грають в карти, пють каву і т. д., доки аж не мине приписаний час до купелї.

В середу мали зганяти худобу з полонини. День перед тим вибрали ся в Ляйк на полонину тамошний віцепрезидент Ротен, начальник громади Ґріхтінґ і столяр Чоп, щоби там розділити сир і обрахувати ся з пастухами. Они заночували в клюбі на полонинї і там заскочила їх катастрофа. Около пятої години рано роздав ся страшенний гук, так сильний, що его було чути на шість годин далеко в цілій околици. То розпук ся був ожеледець і урвав ся повисше господи у вивозї Ґемми та з величезною силою і скоростию сунув ся в долину. Величезна маса леду і каміня та глини гнала з такою скоростию і силою, що від того настав вихор, котрий здував як би стебла соломи худобу, що пасла ся на противній боцї гори і кидав нею в долину. По дорозї впав ожеледець на великий модриновий ліс і змів его від разу без сліду. В одній хвили засипало цілу поляну Шпітальматте на три кільометри широку, а лід та каміне, що відбивали ся від противних скал потворили купи так високі як цілі доми. Всї люди, що були на полонинї і вся худоба згинули. Одному з нещасливих урвало голову і роздерло груди, другому поломило ноги на пятеро і розбило голову. З худоби лиш самої більшої згинуло 150 штук, а шкоду, яку наробила ся катастрофа, обчисляють на пів міліона франків (або около 300.000 зр.). Засипало також цілий вивіз Ґемми. Інжинїри обчислили, що урвала ся і злетіла з гори третина ожеледця, а на поло-

віта в мой дом на четвер дня 7 (19) сентября с. г. с полудня для совіщаний о предстоящем виборі соймового посла из нашего повіта. Редакціи русских ґазет почтительно прошу перепечатати то мое приглашеніе“.

В Николаєві в сали радній маґістрату відбули ся дня 1-ого вересня — як доносить „Стрийский Голос“ — передвиборчі збори, на котрих др. Олесницкий виголосив півтораговинну кандидатску бесіду. По скінченю промови інтерпелював кандидата місцевий нотар п. Мокрицкий, котрий разом з місцевим лат. адміністратором кс. Малиновским брав участь в зборах — як кандидат задивляєсь на відношеня до Поляків і чи бажає згоди з Поляками. На то відповів др. Олесницкий, що есть за згодою і признає єї конечною для успішного і щасливого розвитку краю — однак розуміє згоду лише на основах безусловної рівности, а передовсім протестує против всякої кураторії над Русинами. „Руку брата — говорив бесідник — прийму щиро, але не прийму руки зверхника, котрий хоче старшувати надо мною“. П. Мокрицкий заявив, що есть вповні вдоволений тою відповідю — і заінтерпелював кандидата, щоби сказав єму, до котрої з руских партий кандидат належить. На се відповів др. Олесницкий, що справа тая тут зовсім не належить до річи і цікавість інтерпелянта тут зовсім не на місци. Справу партий уважає др. Олесницкий справою внутрішною самих Русинів, котра в соймі не повинна виступати на верх. До компетенциї сойму належать справи, котрі бесідник вже обговорив і на тій точці готовий дати всякі пояснення, впрочім з виголошеної єго промови вже слідно, які суть єго погляди — дотично же пересьвідчень національних, котрі впрочім загально добре звістні, не уважає відповідним сповідатись перед нїким хиба перед самими Русинами і то лише у внутрішно-народних відносинах, а на вні — після погляду бесідника — повинні Русини стояти солідарно всї рука в руку без огляду на партиї. (Але не кокетувати і мирити ся з москвофілами, безвзглядними ворогами руского народу, як то робив п. Романчук і політики з єго табору. — Ред. „Народ. Часоп.“) Відповідь тая викликала бурю оплесків між присутними, однак п. Мокрицкий заявив, що не есть такою відповідю вдоволений і хоч погляди кандидата взагалі припали єму до вподоби, то однак есть противний кандидатурі єго і евентуально буде против неї голосувати.

Перегляд політичний.

Є. Вел. Цїсар принимав в суботу на авдиєнциї Є. Ексц. п. Намістника ґр. Баденїого і поручив єму місию утвореня нового кабінету.

Віденьскі ґазети доносять, що кружить слїдуюча лїста будучого кабінету: ґр. Баденї, президент міністрів і міністер справ внутрішних; ґр. Ґляйспах, міністер справедливости; ґр. Ледебур, міністер рільництва; шеф секциї др. Ґлянц, міністер торговлї; др. Білїньский, міністер фінансів; бар. Ґавч, міністер просьвіти; ґр. Вельзерсгаймб, міністер краєвої оборони. Міністерство для Галичини має бути на разі не обсаджене. Лїста ся потребує однакож ще потвердженя.

Presse доносить: На запрошенє п. Президента ґенеральної дирекциї зелїзниць державних дра Білїньского, відбув ся в суботу в сали реставрациї на двірци Західної зелїзниці у Відни обід, на котрім явили ся: ґр. Баденї, куратор терес. Академії бар. Ґавч, президент висшого суду краєвого в Ґрацу ґр. Ґляйспах, ґр. Ганс Ледебур і шеф секциї др. Ґлянц. Ґр. Вельзерсгаймб оправдав свою неприсутність.

Pol. Corr. з суботи доносить, що ґр. Баденї, котрий веде переговори з всїлякими личностями в справі утвореня нового кабінету, верне аж позавтра (нинї в понедїлок або завтра — *Ред.*) на свою дотеперішну посаду, щоби відтак за 14 днів приїхати знову до Відня. Уконституованя нового кабінету перед кінцем сего місяця не можна сподївати ся.

Presse доносить, що ходить чутка, що наслїдником ґр. Баденїого в Намістництві галицкім має стати маршалок краєвий кн. Евст. Санґушко.

До „Нов. Врем.“ доносять з достовірного жерела з Софії, що міністри Стоїлов, Петров, Мадяров і Минчевич виїхали до Варни, щоби там спонукати кн. Фердинанда, аби він добровільно дав охрестити свого сина Бориса після обряду православного. Правительство хоче, щоби ся справа була борзо залагоджена, аби й друга дитина князя, котра незадовго прийде на сьвіт, була по православному охрещена. Коли-б князь добровільно згодив ся, то не треба би скликувати собрания для зміни конституциї.

Новинки.

Львів дня 16 вересня 1895

— **Є. В. Цїсар** уділив погорільцям міста Стшижова 400 зр. підмоги.

— **Іменованя.** Є. В. Цїсар іменував римо-кат. пароха в Радівцях Едв. Пістенберґа і римо-кат. пароха в Чернівцях Йос. Шміда почетними крилошанами митрополичої римо-кат. капітули у Львові.

— **Відзначеня.** Є. В. Цїсар надав старшому дозорцеви при копальнях соли в Дрогобичи Томі Анґроцкому срібний хрест заслуги з короною.

— **Підмоги на будову шкіл.** З суми 3750 зр. фонду на будову народних шкіл надав краєвий Виділ на внесенє ц. к. краєвої Ради шкільної безворотні запомоги отсим громадам: Росоховатець, в скалатскім повіті, 150 зр.; Шили, збаражского повіта, 150 зр.; Климківцї, тогож повіта, 150 зр.; Біла, перемишлянського повіта, 200 зр.; Чортория, тернопільского повіта, 150 зр., Суфчина, добромильского повіта, 150 зр.; Лани, бобрецкого повіта, 150 зр.; Станиславка, жовківского повіта, 150 зр.; Летївня перемиского повіта, 150 зр; Чистогорб, сяніцкого повіта, 200 зр.; Ракобовти, каменецкого повіта, 150 зр., Мокротин кольонїя, жовківского повіта, 50 зр.; Лівче, чесанівского повіта, 100 зр.; Угринів горішний, станиславівского повіта, 100 зр.; Городище, бережаньского повіта, 150 зр.; Бережниця, стрийского повіта, 150 зр.; СС. Феліцияинкам в Угнові, равского повіта, 400 зр. Всї признані підмоги мають бути ужиті лише на будову шкіл.

— **Холєра.** В Тернополи занедужала на холєру дня 13 с. м. одна особа, лишило ся в лїченю в Тернополи 5 осіб, в Березовици одна особа. — В відходах особи, померлої дня 11 с.

нину звалило ся що найменше півтора міліона кубічних метрів леду і каміня; ціла та маса звалила ся з гори високої на 3.400 метрів. Причиною сеї катастрофи була, здаєсь, велика спека, яка панувала там через кілька днів. Старі люди розповідають, що сто літ тому назад була на тім місци така сама катастрофа і так само в той день, коли мали зганяти худобу з полонини.

* * *

Що-ж то ожеледції і звідки взялись они на так високих горах?

Земля наша представляє нам множество так загадочних річий, що й найбистрійший розум людский не годен їх збагнути. Від коли учені почали слїдити за причинами ожеледців на високих горах, показало ся множество таких фактів, котрі наводять на здогад, що колись, коли вже не цїла земля, то значна єї часть була покрита ледом, значить ся, земля наша перебувала колись ледову пору. Ще нинї далеко на півночи, н. пр. в Ґренляндиї і других сторонах есть цїла земля вкрита грубою верствою снїгу і леду. Так само були колись і гори Альпи вкриті ледом, котрий сягав далеко аж в ті сторони, що нинї творять красні долини віддалені й на кількадесять миль від гір, а нинїшна Скандинавія (півостров з краями Швециєю і Норвеґією) була колись вкрита ледом, котрий сягав з одної сторони аж до Анґлії і Голандії, а з другої аж до нас по нашім та по Сян і Буг. Декуди в сих сторонах стрічаємо величезне камінє, якого нігде в цїлій близшій і дальшій околици не видко, а то камінє буває нераз так велике, що на нїм можна би поставити одну або й дві хати. Коло Івердон, міста над озером Нефшательским в Швайцариї есть такий камінь, котрий має 17 метрів довготи, 13 висоти, а 7 ширини, а на острові Фінен коло Данії есть знов такий, що має 15 метрів довготи. Звідки тото камінє взяло ся в сторонах, де зовсїм нїякого каміня крім того не було й нема, нїхто не міг вгадати, а люди розповідали собі длягого, що то чорт ніс кудись то камінє, а коли когут запіяв, він єго пустив на землю там, де оно тепер лежить. Від того називають то камінє декуди „чортовими скалами“. В північній Німеччині есть дуже богато такого каміня і єго уживають там або до брукованя улиць, або до будови домів. Аж докладнїйші розслїди показали, що велика часть тих чортових скал походить із Скандинавії і оно дістало ся в сї сторони не иншим способом лиш так, що в ледову пору засунув єго лїд аж сюди. Як то діяло ся, побачимо пізнїйше.

Другим доказом на то, що в значній части Европи була колись ледова пора, есть отсей факт: В наших сторонах і аж далеко на північ жив т. зв. волохатий слонь або мамут, звіря ще більше як теперішний слонь; єго два зуби (клеваки) були на 4 метри довгі. Таке велике звіря потребувало очевидно богато поживи, а тої могла доставляти єму лиш буйна ростинність теплих країв. Здаєсь отже, що в ту пору, коли жило се звіря, а коли були вже й люди, було в наших сторонах може значно теплійше, як тепер. Але відтак надходила чим раз більше пора студена. Мамут, що мав довгу шерсть, міг ще якийсь час видержати студінь, але коли вже настала така студінь, що значна часть Европи покрила ся ледом, і коли звірята, що жили далеко на півночи в студених краях, прийшли на полудне, мамут вигиб і ледви що лишили ся слїди з него, але слїди такі, котрі вказують, що за єго часів настала була ледова пора в Европі. Ще тамтого столїтя найшов був німецкий учений Паллас далеко на півночи замерзлого мамута в ледовій горі, а мясо єго було ще так сьвіже, що єго можна було їсти. З другої же сторони знаходять ся ще до нинї в полудневій Франциї кости з ренів і других звірят, що жиють лиш в студених краях.

Все то, як і другі факти суть доказом, що земля наша перебувала колись ледову пору: по великій теплоті настала велика студінь, а опісля настала знову теплота; леди стопили ся і остали ся лиш на далекій півночи і на високих горах. Яка була причина тої зміни, годі нинї щось певного сказати, але що так було, дають нам підставу здогадувати ся того не лиш наведені повисше факти, але також і ті з'явища, які бачимо на нинїшних ожеледцях.

Звістно, що чим більше в гору, тим студенїйше; снїг на горах топить ся поволїйше, як на долах. На дуже високих горах хоч би й в теплих краях не паде вже дощ лиш снїг. Зимою у нас засипає снїг цїлі гори, але лїтом він топить ся, на низьких горах таки зовсїм, а на високих лиш до певної границї, на дуже високих вершках він таки вічно лежить. Річ легко понятна, що поза тою границею що року більше спадає снїгу, як топить ся і остаточно мусїла би призбирати ся єго величезна маса, як би він десь не подївав ся. А де-ж він подїває ся? Насамперед суне ся він власною силою своєї ваготи з вершка гори в долину, а відтак і вітер звіває сухий снїг з вершків в долину. Той снїг від сонця і теплих вітрів топить ся зверха, вода з него стїкає в спід, а коли він відтак знову замерзне, то зробить ся з него зернистий лїд. Подібне з'явище можемо зимою бачити і у нас: коли в теплий день снїг на поли трохи стопить ся і вода з него піде в спід, то зверха зробить ся через ніч так тверда верства зернистого леду, що по нїй можна ходити. В передолинах*) і на недуже стрімких спадах гори збирає ся той лїд

*) Передолинами звуть у нас в горах маленькі долинки межи вершками якої гори.

м. в Буцневі, тернопільского повіта, сконсгатовано передвчера бактериольоґічно азийску холеру.

— **Огні.** З Олеська пишуть: Дня 11 с. м. знищив огонь фільварок римо-кат. приходства в Олеську разом з всіми господарскими будинками і цілим зібраним збіжем. В огни погибли крім того чотири коні і пятеро безрог. Шкода лиш в части обезпечена виносить звиж 6000 зр. Причина огня незвістна.

— **Процес о підпал** скінчив ся в суботу перед львівским судом присяжних против Ґотфріда Шмаленберґа з Підманастиря. Шмаленберґ, що пристав на ґрунт своеї жінки Єлисавети записав ся і з тої причини приходило часто до суперечок між ним а его жінкою і двома пасербами. Дня 17 червня с. р. коли Шмаленберґ вернув в полудне пяний з коршми, зачав сварку з жінкою і став еї бити. За материю обстав син еї Іван і звідси прийшло до бійки між ним а вітчимом. Побитий пасерб утік, а розлючений Шмаленберґ виліз на під і підпалив стріху хати. Огонь обіймив в одній хвили цілу стріху і знищив крім хати ще й стодолу. Шмаленберґ сперши признав ся, однако потім випирав ся цілої вини, бо — як казав, був так пяний, що не знав, що робив. Помимо того засудив трибунал Шмаленберґа на кару 3-літної тяжкої вязниці заостреної постом що 14 днів. Погорівша загорода була обезпечена на 400 зр. однако товариство обезпечень не виплатить премії, бо поліса була виставлена лише на імя Шмаленберґа, а він підложивши огонь утратив до неї право.

— **Про руский театр,** котрий дае тепер представленя в Бережанах, пише черновецка „Буковина": Довідуемо ся від офіцирів 41-ого полку піхоти, котрі вернули з Бережан з маневрів, що Найд. Архикнязь Петро Фердинанд дуже сподобав собі наш театр, гру артистів, пісні наші і штуки. Бував дуже часто на представленях нашого театру разом з офіцирами і інтересував ся живо сею інституциею. Було би добре, як би наш театр приїхав в догідну пору до Чернівців. Тут би вже громада руска постарала ся, щоби не мав страти, а духа руского піднеслось би. Найлучша пора була би з весною слідуючого року, коли вийде з Чернівців німецкий театр.

— **Конокради.** В околици Рудок було в сім роції кілька крадежий коний, однак злодіїв годі було віднайти. Доперва 11-ого с. м. удало ся командантови постерунку жандармериї Сисакови придержати трех злодіїв, котрі їхали від Комарна до Рудок украденими кіньми і возом. Арештованих віддано до суду, однак они не хотять здрадити своїх імен та оповідають, що коні і віз лише случайно дістали ся в їх руки десь за Комарном.

— **Обкрадені богомільці.** З Кракова вибрала ся сими днями громадка людий на відпуст до Ченстохови в Росиї. Участники зложили квоту 400 зр. в руки провідника Йосифа Кручковского, котрий мав полагодити на границі справу з перепустками для богомільців. Однако провідник забравши гроші утік і лишив своїх товаришів на границі без гроший і перепусток. Власти російскі завернули їх всіх з дороги, а Кручковского прихопила наша жандармерия в Модельничці і відставила до суду в Кракові.

— **Безличний злодій.** Вчера в часі богослуженя в Волоскій церкві у Львові придержала за руку Анастазия Паньків звістного злодія Володислава Войновского в хвили, коли витягав її з кишені мошонку з грішми. Мимо сильного опору злодія придержали і віддали до поліциї.

— **З заздрости.** Селянин у Волоці Николай Урсуляк подружив ся перед роком з красавицею того села. Але небавом стали люди говорити, що жінка ему невірна. Чи то правда — хто то може знати. Досить, що Урсуляк благав свою жінку, потім грозив її, а вкінци рішив умерти. Дня 10 с. м. витягнули его мертвого з кирниці. З заздрости відобрав собі житє.

— **Фальшиві корони.** Управитель лісів в Францтали на Буковині, Авґуст Люґест одержав від тамошного селянина Николая Антоша при заплаті за дерево фальшиві корони. Фальсифікати зроблені з олова, дуже подібні до правдивих корон, лише замість слів Viribus unitis есть кілька звіздок. Жандармерия пошукуе за фальшівниками.

— **Страшна пригода** лучила ся сими днями на зелїзничім двірци в Целю. Коли з поїзду здоймали клїтки з дикими звірами з менажериї Клюдского, наближив ся зелїзничий робітник Фліс з цікавости до клїтки з тигрем. Дике звіря скористало з того і в одній хвили висунувши поза зелїзні прути обі лапи, хопило робітника за лице та витягнуло до него свою голову. Надбігли другі робітники і ударами відогнали тигра. Звір роздер робітникови ухо і страшно покалїчив лице.

— **Шалений скок.** Один чоловік в Фрайбурзї швайцарскім скочив в самоубийчім намірі з моста над рікою Саною з висоти 56 метрів до ріки і — не забив ся. Его побачили, як падав до води і зараз добули. Лікарі мають надію удержати его при житю.

— **Американьска підприемчивість.** З міста Бальтіморе в Америці пишуть: Похоронний підприемець Штільвель в Ґравезенд попав на гадку, щоби всьо, що належить до похорону, як: похоронні пісні, мови, молитви і т. ин. заступити— фоноґрафом. Один такий похорон вже відбув ся, а американьскі часописи так его описують: Коли на кладовищи зібрали ся люди коло гробу, відмовив уставлений фоноґраф „Отче наш" таким побожним голосом, якого не повстидав би ся і найлїпший проповідник, відтак наступило відспіване одної Моцартовеї пісні на чотири голоси, дальше „відчитав" фоноґраф кілька уступів з сьвятого письма, а в кінци відспівав пречудну похоронну пісню. В похороні взяло участь множество людий з цікавости і Штільвель може бути певний, що его вигадка принесе ему не малі гроші, але пастори і сьпіваки певне не подякують ему за се.

— **Померли:** У Львові Антін Білиньский, в 85-тім році житя, звістний основатель шпиталя для невилїчимих.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Відень 16 вересня. Є. Вел. Цісар принимав вчера по полудни ґр. Бадені'ого на півгодиній приватній авдиенциї.

Париж 16 вересня. У міністра війни Цірлендан відбуло ся вчера сніданє для францускизх і заграничних офіцирів, котрі брали участь в маневрах. Грецкого князя Николая і російского ґенерала Драґомірова повитав міністер іменем армії.

Софія 16 вересня. Македоньска ґазета „Право" доносить, що башибожуки ограбили і спалили місцевість Обідум коло Неврокопу.

Рух поїздів зелїзничих

важний від 1 мая 1895, після середно-европ. год.

Відходять до

	Поспішні			Особові			
Кракова	8·40	2·50	11·	4·55	10·25	6·45	—
Підволочиск	—	1·56	5·46	—	9·50	10·20	—
Підвол. з Підзам.	—	2·10	6·	—	10·14	10·44	—
Черновець	6·15	—	—	10·30	2·40	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	10·35	—	—	—
Стрия	—	—	—	5·25	9·33	—	7·38
Сколього і Стрия	—	—	—	—	—	3·00	—
Белзця				9·15	7·10		

Приходять з

Кракова	1·22	5·10	8·40	7·00	9·06	9·00	—
Підволочиск	2·25	10·00	—	8·25	5·00	—	—
Підвол. з Підзам.	2·13	9·44	—	8·12	4·33	—	—
Черновець	9·50	—	—	1·32	7·37	—	—
Черновець що понеділка	—	—	—	6·17	—	—	—
Стрия	—	—	—	12·05	8·10	1·42	—
Сколього і Стрия	—	—	—	9·16	—	—	—
Белзця				8·00	4·40		

Числа підчеркнені, означають пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано.

Час подаемо після годинника середно-европейского; він різнить ся о 36 мінут від львівского: коли на зелїзници 12 год., на то львівскім годиннику 12 год. і 36 мін.

За редакцию відповідае: Адам Креховецкий.

у великій масї і суне ся поволи чим раз більше в долину, і перетворюе ся там в збитий ожеледний лїд. Зміна та настае в той спосіб, що високо на горі лиш спідна верства зернистого леду, при самій земли перетворюе ся в лїд ожеледний, чим нивше, тим верства ожеледного леду стае грубша, аж наконець суне ся лиш сам ожеледний лїд або ожеледець, а зернистий лїд і сніг остають ся на горі.

Тим способом творять ся ожеледці. У всіх альпейских ожеледцях есть десь на горі велика передолина, в котрій із снігу робить ся зернистий лїд, а з того висуває ся поволи сам ожеледець і мов би ледовата ріка плыве поволи в долину. Де долина стае ширша, там і ожеледець розширяе ся, де долина звужае ся, там звужае ся й ожеледець; де она стрімко спадае, там роблять ся в ожеледци великі розколини. Лїд такого ожеледця в малім кусни есть чистий і білий як вода, але в більшій масї набирае він зеленавої або й синявої барви. Такий ожеледець представляе часто при самім своїм кінци, ось як н. пр. той ожеледець, з котрого випливае ріка Рона, величавий вид. Представте собі насамперед височезні гори. З двох сторін підносять ся в гору сірі скали, а поміж ними широкою струею суне ся десь здалека з гори ожеледець. Як би не то, що видимо перед собою твердий лїд, то можна би думати, що та маса суне ся филями, бо видко, як она впоперек поморщена, а в самім споді розходить ся на боки мов би розтоками. Зверха до сонця лїд ожеледця білїе ся, але де в нїм покаже ся розколина, там видко зеленаву барву. А вже найкрасше представляе ся сам конець ожеледця. Цїла маса ожеледця тут нараз урывае ся і творить величаве сине склепліне величезної брами, з під котрої витікае потік, що есть початком ріки Рони. Вода в потоці мутна, аж біла; еї звуть длятого ожеледцевим молоком.

Таких ожеледців повно в Альпах; їх числять на яких 2000, але не всі они однакі, більші і менші; одні мають твердий, густий лїд і сунуть ся довгими легідно спадаючими долинами, другі мають лїд мягкий, суть значно коротші і часто звисають зі спадистих боків гори. Найбільший ожеледець в Альпах то Алеч на горі Юнґфрав. В трох передолинах на вершку сеї гори збирае ся зернистий лїд і суне ся звідси трома дорогами в одну більшу передолину і тут вже перетворюе ся в ожеледець. Сей ожеледець займае 129 квадратових кільометрів місця і есть разом з зернистим ледом на 24 кільометрів довгий; на сам правдивий ожеледець припадае 16 кільометрів, а пересічна его ширина виносить около 1800 метрів. Найкрасший вид представляе сей ожеледець від сторони вершка званого Еґішгорн. Тут видко, як ожеледець зсувае ся з гори і стае як би величезним білим валом перед озером Мерелен, в котрого темно зелено-синій воді плавають иноді білі ледові гори, що урывають ся від ожеледця. Коли озеро переповнить ся, а до него ще й впаде яка величезна брила з ожеледця, вода виливае ся з него і з гуком та шумом котить ся тогди до ріки Маса.

Як грубі бувають ожеледці, трудно сказати, бо не легко то виміряти. Коли де покаже ся в нїм яка розколина, то рідко іде она аж до самого спода, аж до землї. Францускiй учений Аґасі пробовав міряти ожеледець зондою і в однім случаю переконав ся, що зонда в глубині 190 метрів, а в другім случаю в глубині 260 метрів ще не досягла землї. Пробовано також проверчувати ожеледці, що розуміе ся, есть сполучене з дуже великими трудностями, проверчено лїд на 66 метрів, але дїра все ще не дійшла була аж до землї.

(Дальше буде).

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.